

öö

AUTOR **JAAN TÄTTE**

Teose esitusõigusi vahendab Eesti Teatri Agentuur.

Kavalehe koostas Triin Sinissaar.

Kujundus Katre Rohumaa ja Unt/Tammik

Kujunduses on kasutatud lavastuse plakatipilti,

fotode autor Siim Vahur, kui ei ole märgitud teisiti.

Paber: sisu 100g Pergraphica Rough Natural (IGEPA),

kaaned Materica Terracota 180 g/m²

OSADES

LAVASTAJA	PEETER TAMMEARU
KUNSTNIK	MARTIN MIKSON
HELILOOJA JA MUUSIKALINE KUJUNDAJA	VEIKO TUBIN
VALGUSKUNSTNIK	EMIL KALLAS
GRIMMIKUNSTNIK	ANU KONZE
VIDEOKUNSTNIK	TOM TRISTAN KIDRON
ETENDUSE JUHT	LORETA JANSON

AINO	PIRET KALDA
EEDI	EGON NUTER
VALVE	ANNE REEMANN
SIRJE	EPP EESPÄEV
PEETER	ALLAN NOORMETS
JUKU	ANDRES RAAG
TIJU	ELISABET REINSALU
JUTA	URSULA RATASEPP
MIKK	SIMO ANDRE KADASTU
ARNO	MARGUS MIKOMÄGI JA JAAK KALJURAND
LISAKS	REIN JURNA, JAAK KALJURAND, JAAN KALJURAND, INGVAR USKI

Esietendus 12. septembril 2026 Taevasaalis
Etendus on kahes vaatuses.

**Emale, kes mainis kunagi turul,
et igalt müüjalt ei peaks sinililli ostma.**

Vennale (1966–2026).

Tädile (1941–2026).

PEETER TAMMEARU

*VALVE: Usu, mis süda sulle ütleb. Teadsin
täpselt, täna näeb veel verd. Asjad
juhtuvad. Asjad lihtsalt juhtuvad. Ikka
otsitakse süüdlast taga. Keegi pole
süüdi. Asjad lihtsalt läksid nii. Sest elu
on selline. Elu on üks suur küsimärk.*

INTERVJUU JAAN TÄTTEGA

VESTLUS TOIMUS 20. JUULIL 2026.
KÜSIS JA TOIMETAS **TRIIN SINISSAAR.**

Sinu eelmisest Linnateatris esietendunud näidendist „Kaev“ on nüüdseks möödunud kaksikümmend aastat. Kust tuli impulss „Öö“ kirjutamiseks?

Kirjutamisele eelnes paariaastane kirjavahetus Uku Uusbergiga. Mina ütlesin, et mul ei ole midagi, tema jälle, et äkki ikka mõtled. Ja siis mul tuli väike mõte, tõesti väga väike. Mõtlesin nende vanemate näitlejate peale, kes minust sinna Linnateatrisse maha jäid, ja tahtsin, et kõik tegelased selles loos oleksid väga vanad. Ja et see oleks lihtsalt vanade inimeste laulukoor. See oligi esimene idee, rohkem mul ideid ei olnud. Selle peale ma ütlesin Ukule, et kuule, ma proovin.

Püüdsin teha nii, et nii lavastajal kui ka näitlejatel oleks huvitav mõelda, kuidas on olla vanuses kaheksakümmend pluss, sest selles eas on väga erinevas vanuseastmes inimesi. Kujutlesin, et kui tuua kokku veel tegelased väga erinevatest sotsiaalsetest kihtidest, kes ei ole, ütleme, kuuskümmend aastat kohtunud, siis see võiks tore välja näha. Mulle meeldib mõelda, kui palju last, keda nad mäletavad, on selles vanas inimeses veel alles.

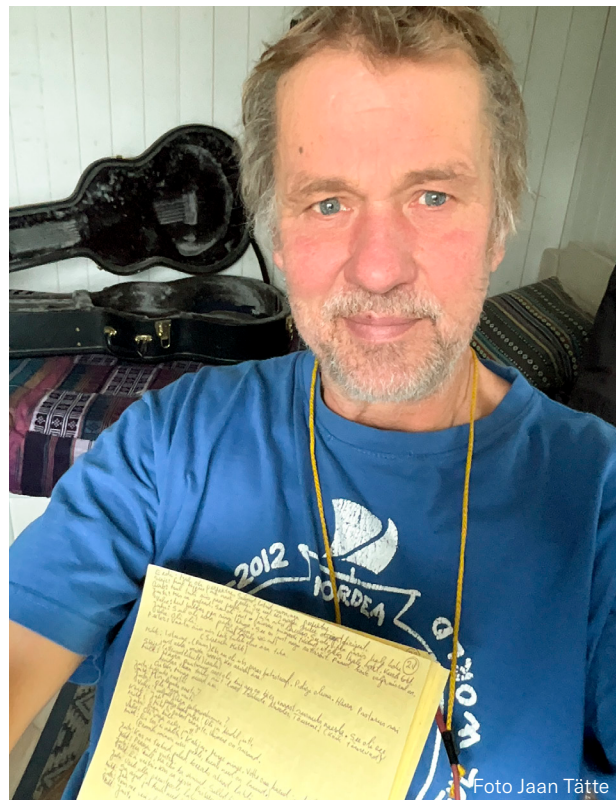

Foto Jaan Tätt

Hetk, mil „Öö“ sai valmis.

Tean, et kirjutad oma näidendid alati käsitsi. Seekord käis meie näitleja Simo Andre Kadastu teatri loome-nõukogu saadikuna Vilsandil näidendit toomas.

Mulle meeldis, kuidas ta seda ümber kirjutas, tundus, et tema sai sellest hästi aru, turtsatas väga õigete kohtade peal. Istusime seal minu väikeses onnis ja samas teda nagu ei olnudki seal, sest ta oli nii vaik-selt. Lugesin oma paberi pealt ette ja ei kuulnudki ise seda klahvide klõbinat. Ja aeg-ajalt oli ta minust ees. (*Naerab.*)

Jaan Tätte Vilsandil jaanuaris 2025.

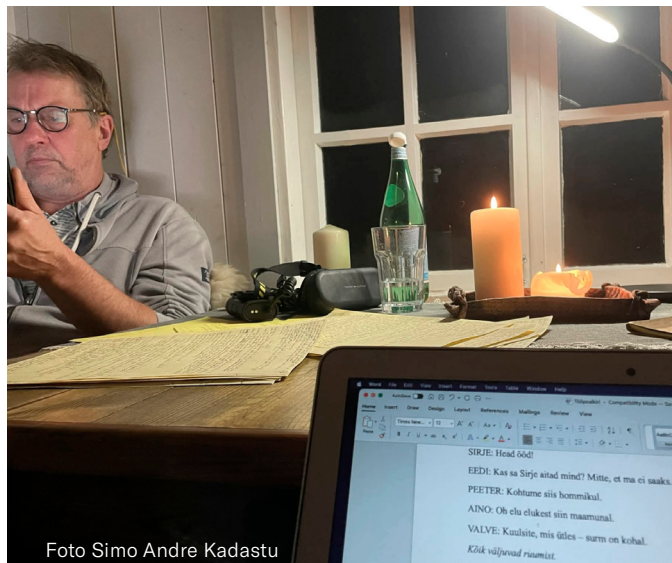

Foto Simo Andre Kadastu

Oled varem kirjeldanud oma loomemeetodit selliselt, et sul tuleb idee ja hakkad seda lähtepunktist aren-dama, teadmata, kuhu lõpuks välja jõuad. Kas „Öös“ võis olla rohkem dramaturgilist planeeritust, arves-tades ka ajaloolist elementi, mida sinu varasemates Linnateatris etendunud näidendites ei ole olnud? Kuidas selle minevikuteemani jõuadsid?

Ei, ma hakkasin ikkagi kirjutama ühte tükki. See läks täiesti teiseks niimoodi, et mul oli, ütleme, esimene kolmandik tõesti planeeritud umbes nii, et kuidas

Simo Andre Kadastu Vilsandil jaanuaris 2025.

Foto Jaan Tätte

tegelased saabuvad ja millised nad on ja need vanainimese asjad. Pärast Tiiu sissetulekut hakkas aga justkui teine tükk peale. Sain aru, et ohoo, teeme selle tüki väikese saladusega, et mis imelik inimene siia nüüd tuli, kes kõik oma saabumisega ära ehmatas.

Ajaloo teema selles näitemängus on tegelikult minu ema ja tema kahe õe jutustamata lugu. Nad olid väga targad õpilased, kelle noorus möödus vaesuses ja viletsuses, väga raske oli, aga nad närisid kõigest läbi. Isa oli neil Siberis, ema kasvas viit last ja käis veel kolhoosis tööl. Tüdrukud said omal jõul hakkama, õppisid hästi ja läksid linna ülikoolidesse, kes arstiks, kes õpetajaks õppima. Üks koduküla naine – me teame, kes see naine on – lihtsalt teatas vastavatesse kõrgkoolidesse, et kas nad ikka teavad, et nende üliõpilaste isa on Siberisse saadetud. Ja kõik need kolm õde visati ülikoolist välja.

„Õös“ ma olen kasutanud seda muidugi väheke utreeritult. Aga niisuguseid lugusid on Eestimaa täis. Ma mäletan, et kõik rääkisid mingeid kaebamislugusid. Tundub, et see on süütu, aga sa ikkagi rikud teise inimese elu mingil moel ära oma väikese kaebamisega. Ja sama lugu on ka koolikiusamisega, need ei ole väiksed asjad.

JUTA: See Hamburgi sõbranna rääkis, et oli pühapäeva hommik. Ta läks alla oma lemmikusse pagarikotta hommikust croissant'i võtma ja tundis, et linnas on kõik teistmoodi. Halb bensiinilõhn, mingisugused hallid, koledad inimesed, koledad autod. Siis kuulis, et Berliini müür on langenud. Miks kõik head ajad lõpevad?

„Öö“ on ühest küljest komöödia, aga teisest üsna tume lugu ka.

Ongi tore, ma olin ise selles mõttes rahul, et just nagu sa ütled, komöödia ja samas tume. Minu jaoks on seal sees väheke peidetud absurdi, et ma ise olen alati pidanud ennast absurdi armastajaks. See ei tule mu tükkidest päriselt välja, aga mind erutasid alati Pinter ja Beckett.

Kui palju inimene sinu arvates vananedes muutub või õpib?

Me kõik ju tunneme mingeid vanu inimesi ja sa mõtled, et inimene võiks vanaduses olukordadega leppida, muutuda heaks, anda iseennast ära, teha mingi tohutu pöörded, aga ei, kõik võimendub. Kui sa oled elus olnud niisugune tagurpidi suunurkadega, siis need lähevad veel rohkem tagurpidi ja vastupidi. Inimene ei muutu. Mis ei tähenda, nagu nad oleksid keegi halvad inimesed. Tavaliselt. Kuigi ei saa ju ka öelda, et see oleks hea inimene, kes läheb teise peale kaebama. See ongi see küsimus, mida inimene võiks teatrist koju minnes mõelda, et kas see on süütu tegevus, kellegi peale kaevata, olgugi et lapsena, noorena. Kas nii-öelda loll laps teab, mis ta teeb? Ma arvan, et toona, nõukogude ajal, kaheksateistaastased ikka teadsid, mida nad tegid.

Ma olen terve elu mõelnud, et kas sellist asja on võimalik andestada, aga ma ei tea, mul vist ei ole vastust. Ega see näitemäng ei anna ka vastust, et kõike oleks võimalik andestada. See oleks vist ka vale, kui kõike võiks välja vabandada. Peaga sa saad, aga südamega ei saa.

TIIU: Õnnelik inimene ei karda surma. See ongi asja mõte. Elada nii, et surm oleks su sõber, mitte vaenlane. See ei ole ju hea tunne, kui elu lõpus tuleb sinu juurde vaenlane. Parem oleks, kui tuleb sõber. Sind ära viima. Sind edasi viima. Mul on olnud palju aega asjade peale mõtelda. Maailm oleks teistsugune, kui kõigil oleks aega. Inimesed kardavad aega. Põgenevad selle eest. Nagu ootaks mind veel midagi. Nüüd, lõpus, saame aru, mis asi see oli. See elu. Elu oli suur-suur-suur võimalus. Võimalus saada õnnelikuks.

PEETER: Palju seal vaja? Korra on püksid saepuruga koos ja oled terve elu „Saepuru Juku“. Ma mäletan täpselt, mul oli korra leukoplaaster nina peal. Ja siis olingi seanägu valmis.

JUTA: Ma ei tea, kas mul on elus kõik asjad tehtud. Või on kõik tegemata. Kui elu eesmärk on hästi elada, siis mul on kõik tehtud. Kui elu eesmärk on halvasti elada, siis mul on ka kõik tehtud. Mind on õpetatud saama, mitte andma. Mul ei olegi midagi anda. Kas ma olen siis midagi saanud, kui mul anda ei ole?

JAAN TÄTTE

Näitekirjanikku, näitlejat, laulukirjutajat ja oma laulude esitajat, saatejuhti ja rännumeest Jaan Tättet on harjutud seostama tema kodusaare Vilsandiga, pärit on Tätte algselt aga täiesti sisemaalt, väikesest Puiatust Viljandimaal Lõuna-Eestis. Nõukogude ajal kõlas Puiatu nimi eestlaste jaoks üpris kurjakuulutavalt, sest samas külas asus tuntud erikool raskesti kasvatatavatele pois-tele. Kuna Jaan Tätte isa töötas erikoolis arstina, oli ka pojal võimalik selle asutuse toimimist kõrvalt näha, mis jättis talle oma karmide olude ja meetoditega rusuva mulje. Jaan ise oli – kas siis tänu ema nõudlikkusele või enda andekusele ja püüdlikkusele – vieline õpilane, kelle lemmikaineteks eesti keel ja kirjandus, ning astus pärast kohalikku põhikooli Viljandi 1. Keskkooli, kus kuulutati lõpuaktusel kooli parimaks lõpetajaks.

1982. aastal asus Tätte Tartu Ülikooli bioloogiat õppima, kuid just siis muudeti Nõukogude Liidu ajateenistus- poliitikat, teisisõnu kaotati tudengitele traditsiooniliselt antav ajapikendus ja pärast esimest kursust võeti kõik noormehed sõjaväkke. Pärast armeeteenistust ta enam Tartusse ei naasnud, vaid õppis ühe aasta Tallinna Pedagoogilises Instituudis näitejuhtimist. Seal kohtas Jaan ka oma tulevast abikaasat Margitit, kes õppis tantsujuhiks.

Foto Mari Jürjens

Järgnes neli aastat näitlejaõpinguid TRK lavakunsti-kateedris Kalju Komissarovi käe all ning 1990 lõpetas Jaan Tätte XIV lennu, ühena seitsmest lõpetajast – see oli see erandliku saatusega kursus kummalisel ja pöördelisel ajal, kus seitsmeteistkümnest vastuvõetust jõudsid lõpuks diplomini lisaks Tättetele veel ainult Maria Avduško, Marko Matvere, Riho Rosberg, Heiko Sööt, Kärt Tomingas ja Kaupo Varik. Lavakooli ajal ja pärast seda osales Tätte ka Merle Karusoo juhtimisel tegutsevas Pirgu Laulu- ja Näitemängu Seltskonnas, mis töi lavale 20. sajandi eestlaste elulugusid, mida kogus Pirgu Arenduskeskuse mälu sektor.

Pärast lavakunstkateedri lõpetamist 1990. aastal sai Jaan Tätttest näitleja Noorsooteatris, hilisema nimega Tallinna Linnateatris. Näitlejana mängis ta nii suuremaid kui väiksemaid rolle, näiteks Indrek Mati Undi Tammsaare-lavastustes „Priius – kallis anne“ ja „Taeva kingitus“ (1991) või osatäitmised mitmetes Madis Kalmeti lavastustes nagu Poiss Enquisti „Ilvese tunnis“ (1991), Urban Mankelli „Lollprintsis“ (1992), osatäitja Dostojevski-Kalmeti „Majasuuruses kivil“ (1993) või Nick Albee näidendis „Kes kardab Virginia Woolfi?“ (1993), hilisematel aastatel tulid rollid mitmetes Jaanus Rohumaa, Elmo Nüganeni, samuti Katri Kaasik-Aaslavi, Adolf Šapiro jt lavastustes. 1992. aastal sündis Kalju Orro ettepanekul kava „Ei juhtu mitte midagi“, kus Jaan Tätte esitas koos Marko Matvere, Andres Raagi ja Tõnu Raadikuga oma laule.

Laulude kirjutamine ja nende esitamine kitarriga on midagi, mis on samuti kuulunud Jaan Tätte juurde juba

üsna noorest east alates. Üks väheseid laule Jaani püsirepertuaarist, mis ei ole tema enda loodud, on „Vana kuub“, rahvalik viis, mille eestikeelsed sõnad on Pierre-Jean de Béranger’ järgi kirjutanud August Sang. See laul on saatnud Tättet juba poisikesest saati ja seob teda Vilsandi saarega, kuhu ta sattus esimest korda tänu oma tädimehele, kirjanik Juhan Saarele. Seltskonnas viibis ka kirjanik Heino Väli. Hiljem on Tätte meenutanud üht Vilsandil toimunud värvikat peoõhtut: „Korrage ronis Heino Väli söögilaua peale püsti. Õigemini polnudki see enam laud, vaid suur röve tuhatos. Siis ajas ta millegipärast püksid maha, jalga jäid vaid pikad aluspüksid, ja hakkas laulma lugu „Vana kuub“. Ise nõudis kogu aeg, et Juhan Saar mängiks kannelt. Juhan hoidis ühes käes paberossi, teisega kakkus natuke kannelt ka. Kui ma olin selle laulu ära kuulanud, sain aru, et minus on midagi möödapääsmatult muutunud; et ma ei saa enam kunagi selliseks, nagu ma olin.“

Jaan Tätte on välja andnud seitse albumit lauludega: „Majakavahi armuhüüd“ (1995, koos Marko Matverega), „Minemine“ (2001), „Olemine“ (2004, koos Marko Matverega), „Vana kuub“ (2005, koos Marko Matverega), „Tulemine“ (2009), „Äratund“ (2012) ja „Peatus“ (2014). Tema „Tuulevaiksel ööl“ Liisi Koiksoni ja Marko Matvere esituses oli 2009. aasta üldtantsupeo „Meri“ tunnuslaul.

Kuid 1990ndatel Linnateatris näitlejana töötades hakkas Jaani sügenema teatav rahutus, rahulolematuse näitlejatööga, ühelt poolt kõhklus või tunne, et näitlemine ei anna täit loomingulist vabadust, teiselt poolt

aimdus teiste inimeste tekstidega töötades, et oskaks ehk ise paremini üht või teist asja öelda. Et teda huvitab ennekõike lugu, mitte selle lavaline interpretatsioon. Valmis näidend „Ristumine peateega“, mis võitis 1997. aastal Eesti Näitemänguagentuuri näidendivõistlusel II preemia. Tegelikult oli see näidend žürii kinnitusele võistluse konkurentsilt parim ehk võidutöö, aga I preemia otsustati toona jätta välja andmata. Saatuse ironiana sai „Ristumisest peateega“ hiljem maailma teatrilavadel kõige rohkem lavastatud eesti näidend, millest on praeguseks sündinud 45 lavastust kolmeistkümmes eri keeles. Selle järel tuleb „Palju õnne argipäevaks!“, mida on lavastatud kokku 20 korda, viies erinevas keeles.

Linnateatris esietendus aga esimese pääsukesena hoopis väike jõululugu „Tere!“ detsembris 1997, Tätte enda lavastuses, mille kirjutamise eest ta kauples välja vabastuse Linnateatri suvelavastuse „Kolm musketäri“ viimasest suvest, saamaks osaleda Läti mängufilmi „King“ võtetel.

Siis tuli välja juba „**Ristumine peateega**“, mis esietendus 1998. aastal Väikeses saalis, lavastajaks jälle autor ise (näidendi esmalavastuse oli muuseas teinud juba sama aasta alguses Endlas Andres Noormets), osades Tõnu Oja, Piret Kalda, Andres Raag ning Ago Roo, duublis Jaan Tätttega. Lugu kandis alapealkirja „Muinajutt kuldsest kalakesest“ ning oli üles ehitatud, nagu ka hilisemad Tätte näitemängud, ühele parajalt pöörasele ideele, mis kannab välja kogu näitemängu – metsamajakeses elav Osvald leiab ühel päeval omaenda kodust

ootamatult absurdse suure koguse raha ning kui tema juurde satuvad hääletades pimedat peale jäänud Laura ja Roland, otsustab kasutada seda summat Laura armastuse võitmiseks. „Ristumist peateega“ mängiti Linnateatris 130 etendust. Aasta hiljem linastus „Ristumisest peateega“ ka Arko Oki film, kus Rolandi rolli (lavastuses Andres Raag) mängis Jaan Tätte ise.

„Ristumine peateega“. Jaan Tätte ja Tõnu Oja.

ROLAND: Millest sul puudu on olnud?

LAURA: Väga paljudest asjadest, millest sinul aimugi pole. Üllatustest! Me arutame pool aastat, enne kui midagi ostame. Loeme raha, imetleme pangakaarte, külmkapp on tühi, restoranis ei käi, kuskil ei käi, midagi selga panna ei ole, kodu on nagu odavate asjade kokkuostu punkt. Oled näinud, kuidas Maria elab? Ma ei annaks endale iialgi andeks, kui me praegu võimaluse käest laseksime. Ja Osvald ei ole mingi kantpea. Mul ei ole tema vastu mitte midagi. Ta isegi meeldib mulle. Tema teab, mida minul vaja on. Paremini kui sina. Kui sinul oleks selline raha, sa jääksid seda samamoodi lugema nagu praegu oma sente. Aga Osvald loobiks raha, ta ei mõtleks.

„Ristumine peateega“. Tõnu Oja, Andres Raag ja Piret Kalda.
Fotod Priit Grepp.

Järgnes Jaanus Rohumaa lavastatud „Sild“ aastal 2000, samuti Väikeses saalis, esimeseks vaatuseks kurb-lüüriline kohtumislugu, üles ehitatud naistegelase monoloogina, mida esitas Liina Olmaru, pea sõnatu kuulajana laval partneriks Jaan Tätt, teine vaatus toimumas samal ajal armastuseta jäänute igaveses limbos, tegelasi kehastamas Linnateatri toonased vanema põlvkonna näitlejad. Mängiti 140 etendust.

Foto Priit Grepp

„Sild“. Jaan Tätt ja Liina Olmaru.

TÜDRUK: Mõni ütleb, et ta ei taha üldse vanaks saada. Mina tahan väga. Tahaksin istuda vana memmena pargipingil ja vaadata noori. Näha, kuidas noored ei saa aru kõige lihtsamatest asjadest ja kuidas nad ei julge teha seda, mida oleks kohe vaja teha ja kuidas nad ei julge ütelda seda, mida oleks pidanud juba ammu ütleva. Sellepärast, et nad kardavad haiget saada. Sellepärast, et nad arvavad, et kõik on alles ees ja kiiret pole kuhugi. Ja ükskord taipavad, et ees on järjest vähem ja see, mis jäi tegemata või ütlemata, see jäigi tegemata ja ütlemata. Teada saamata.

HUMEE: Või võtame näiteks minu. Minust on nii vähe räägitud. Kindlasti te tahate minu kohta rohkem teada saada. Ma arvan, et me täna ei mängigi, vaid teeme sellise omanäolise minu õhtu, kus kõik tiirlevad ümber minu ja tahavad mulle meeldida. Ja mina siis poetan aeg-ajalt enda kohta mõne sõna ja kõik naeravad selle üle, mida ma ütlen, või jäävad mõtlema. Me võime pikalt arutleda, miks ma olen just selline, nagu ma olen; te saate öelda, mis teile minu juures eriti meeldib, võime koos arutada, miks ma olen siin, kus me kõik oleme, kas mul oli võimalus saada õnnelikuks, kas on võimalik, et mina võidan ükskord mängu ja kaon siit, või et üldse keegi kunagi võidab selle mängu. Sellest tuleb parim olemine, mis meil on olnud. Otsustatud! Nii! Mina istun nüüd laua otsa ja kõigepealt lihtsalt vaadake mind. Ma ei tee midagi, lihtsalt olen. Sellisena olen ma kõige huvitavam. Tuleb esile minu tõeline „mina“.

„Sild“. Helene Vannari ja Ago Roo. Foto Priit Grepp.

2001. aastal tuli Väikeses saalis lavale „**Palju õnne argipäevaks!**“, taas tättelikult ühele tavalooigikat eiravale põhisündmusele rajanev lugu sellest, kuidas pereema toob tööreisilt koju oma mehe juurde kaasa teise mehe, et rutiinseks muutnud argielu rikastada. Lavastas Andrus Vaarik, mängisid Anu Lamp, Piret Kalda, Jaan Tätt ja Peeter Tammearu, hiljem Marko Matvere. Lavastust mängiti lõpuks ka Salme Kultuurikeskuse suures saalis, kokku anti 165 etendust.

„Palju õnne argipäevaks!“.
Peeter Tammearu, Piret Kalda ja Anu Lamp.
Fotod Priit Grepp.

ANETT: (pahuralt) Mis siis nüüd on? Tule
taevas appi! Nagu tummahammas.

FRED: Mida ma pean rääkima? Kuidas ma
kassipoegi uputasin?

ANETT: Ükskõik mida, aga ära ole selline totu!

FRED: Ma olin viisakas.

ANETT: Teisel on niigi raske, sina teed asja
veel hullemaks.

FRED: Teisel on raske?

ANETT: Mõtlen ise! Kui sina minu said, ei
pidanud sa kellegi abielu sassi ajama.
Sinul oli lihtne. Praegu on täpselt sama
olukord, nagu meil oli – kaks inimest on
teineteist leidnud, neil on vaimne klapp
ja ...

FRED: Kust sa selle sõna võtsid?

ANETT: Vaimne klapp? Manfred ütles. Ja ma
tunnen, et meil temaga on see.

FRED: Vaimne klapp?

ANETT: Noh, et meil ei ole vaja teineteisega
üldse rääkida ja ikka on hea olla. Nagu
me tegelikult räägiksime. Ükskord ta
küsis, miks ma vait jäin, ja mina ütlesin,
et ma ei tea. See oli nii võimas hetk.

**„Palju õnne argipäevaks!“. Marko Matvere, Anu Lamp ja
JaanTätte. Fotod Priit Grepp.**

Mais 2003 tuli Lavaaugus välja Olav Ehala muusikaga „**Kaotajad**“, mille tõi lavale Elmo Nüganen, värvikas, ootamatult traagilise lõpuga muusikalavastus kahe noorteseltskonna, „heade ja pahade“ kohtumisest metsas, kust pärinev „Tahan olla öö“ kõlab kontsertidel ja laulukonkurssidel tänaseni.

RALF: Ma arvan, et olen selle hetke ära teeninud. Millega? Elu ei ole mulle mitte midagi, mitte kunagi kinkinud. Mitte midagi ei ole olnud niisama. Ma olen pidanud kõik ise võtma. Ei mingeid rõõmsaid üllatusi. Näen, tahan, võtan. Ja midagi ei anta lahke südamega. Aga kui ei anta lahke südamega, siis nagu polekski saanud. Mind kardetakse millegipärast. Ma olen sellega harjunud. Olen nagu hambaarst, keda kõik kardavad. Aga niimoodi on lihtsam asju ajada. Aga sina ei karda mind. Sa ei karda ju mind? See oli küsimus.

Foto Priit Grepp

„Kaotajad“. Hele Kõrve, Rain Simmul, Evelin Võigemast, Marko Matvere ja Elisabet Reinsalu.

Foto Priit Grepp

Aastatel 2004–2007 oli lõplikult näitlejatööst loobunud Jaan Tätte Linnateatris ametis koosseisulise näitekirjanikuna, olles esimene ja seni ka viimane, kes täpselt niisuguse ametinimetuse ja ülesannetega teatris palgal on olnud. Sel perioodil jõudsid tema sulest lavale näidendid „Meeletu“ ja „Kaev“.

„Meeletu“, loo edukast ärimehest, kes otsustab võtta linnaelust aastase pausi ja tõmbuda metsamajakese üksindusse elu mõtet otsima, lavastas 2005. aastal Taevalaval Eva Koldits. 2006. aastal tegi selle põhjal filmi Elmo Nüganen. Nii lavastuse kui ka filmi peaosas oli Rain Simmul.

MINA: Imelik, et seal linnas ilma minuta niimoodi hakkama saadakse. Tundus, et ma olen seal väga oluline ja ilma minuta vajub kõik mürinal kokku. Ma mõtlesin varem, et kui nad mind väga oma käimistega ära tüütavad, siis peidan ennast ära, kui näen kedagi tulemas, et paras neile siis, et miks nad juba varem ei osanud piisavalt hinnata minu nõuandeid ja et nüüd peavad nad sellise pika tee ette võtma ja mind ei olegi kodus. Aga tegelikult ei tulnud mitte kedagi.

„Meeletu“. Rain Simmul.

**„Meeletu“. Hele Kõrve ja Rain Simmul.
Marje Metsur, Rain Simmul ja Andres Ots.**

Seni viimaseks Tätte näidendi lavastuseks oli „Kaev“, mille lõi välja Indrek Sammul 2006. aasta suvel Lavaaugus. Metafoorne eksistentsiaalne draama, kaks armastuse ja usu kaotanud liikumatut meest lebamas hiiglasuurel vabaõhulaval, tühja kaevu ääres. Ning naine, kes võib neile elu tagasi anda. Üks, kes ütleb, et peab olema julgust minna kaevu juurest eemale, teine, kes ütleb, et peab olema julgust jääda kaevu juurde.

AKSEL: Kui ma annan sulle peegli, mis sa mulle vastu annad?

NAINE: Musi.

AKSEL: Musi?

NAINE: Jah, musi.

AKSEL: Muud sul ei ole?

NAINE: Ei ole. Aga musi on mul alati kaasas.

„Kaev“. Allan Noormets, Ursula Ratasepp ja Andres Raag.

Väljaspool Linnateatrit on sündinud suur vabaõhulavastus „2000 aastat elu Eestimaal ehk piknik Reiu jõel“, mis esietendus 1999. aastal Endlas, lavastajaks Raivo Trass. Nargen Festivali tellimusel valmisid „Latern“, mille esmalavastus oli Laulasmaa rannas mändide all aastal 2004, ja „Lendajad“, mis jõudis publiku ette Naissaarel Omari Küünis aastal 2010, mõlema lavastajaks Tõnu Kaljuste. 2019. aastal esietendus Jäned Pullitalliteatris „Õnnelik tund“, mille lavastas Gerda Kordemets.

Peamine põhjus näitlemisest, lõpuks ka üldse teatrist kaugenemises peitus sealsamas Vilsandi saarel, mis alates tollest mälestusväärsest esimesest reisist Tättet enam lahti ei lasknudki. Esialgu käis ta seal sugulaste juures suvitamas, siis rajas endale suvekodu ja hiljem juba aastaringse kodu. Pärast Linnateatri-perioodi lõppu pidasid kord Jaan, kord tema abikaasa Margit Vilsandil mitmed aastad saarevahi ametit. Vilsandile kogunevad suviti ka nende poegade, Meisterjaani artistinime all tuntud muusiku ja filmimehe Jaani ning loodusteadlase Kunteri pered.

Ühe suure unistusena tegi Tätte teoks ümbermaailmareisi katamaraanil Nordea, mis asus Piritalt teele 2. oktoobril 2010 ja tagasi jõuti 17. juunil 2012. Põhimeeskonda kuulusid lisaks talle veel Marko Matvere, Raul Normak ja Toonart Rääsk. Lisaks sellele on Jaan maailmas veel palju ringi rännanud ning juhtinud muuhulgas reisisaateid „Minemine“ (ETV 2007) ja „Reisile minuga“ (2018). Ta on külastanud kokku 126 riiki ning üheks oma lemmikuks peab Norrat.

Samas eelistab ta ennekõike siiski kodusaares vaikust ja eraldatust, vältides meediat, nutimaailma müra ja muid väliseid segajaid. Kui välja arvata suvised kontserttuurid ja rännud kaugemale, lahkub Tätte enda sõnul Vilsandilt ainult siis, kui hädapärast vaja. Oma mõtteid vaikusest, hingerahust ja muudest olulistest teemadest on ta väljendanud raamatus „Vaikuse hää!“ (Pilgrim, 2014). „Me ei oska hoida vaimu ja loodame, et küll ta meid kuidagi elus hoiab,“ on Tätte öelnud intervjuus Eesti Naisele. „Me ei saa aru, et samamoodi nagu meie keha ei taha rämpstoitu, on ka vaimu jaoks olemas rämpstoit ja kvaliteettoit. Maal on vaimu toitmine lihtne. Mina vaatan hommikul süües aknast välja ja minu vaim saab juba hommikusöögi kätte õuel uhkeldavatest ristpartidest. Ma arvan, et sama vaimutoidu jaoks, mis mina saan Vilsandil hommikulauas, peab linnainimene läbi lugema kolm raamatut ja käima kolm korda teatris.“

JAAN TÄTTE NÄIDENDITE LAVASTUSED MAAILMAS

(Eesti Teatri Agentuuri andmed)

TERE!

Tallinna Linnateater, 6.12.1997, lavastaja Jaan Tätte
Nuku- ja Noorsooteater, 22.11.2009,
lavastaja Allan Kress

RISTUMINE PEATEEGA

Eesti

Endla, 27.02.1998, lavastaja Andres Noormets
Tallinna Linnateater, 19.09.1998, lavastaja Jaan Tätte
Vene Draamateater, 5.11.1999, lavastaja Jaak Allik
Kukruse Polaarmõis, 11.07.2018, lavastaja Allan Kress
Von Glehni Teater, 25.10.2019, lavastaja Margus Prangel
Jänedra Pullitalliteater, 25.06.2023,
lavastaja Gerda Kordemets
Kuressaare Teater, 30.07.2026, lavastaja Sander Pukk

Läti

Valmiera teater, 2000, lavastaja Andres Noormets
Riia Uus Teater, 2000, lavastaja Alvis Hermanis

Saksamaa

Stadttheater Würzburg, 21.1.2000,
lavastaja Harald Siebler
Theater Konstanz, 8.4.2000, lavastaja Ulrike Barnusch
Niedersächsische Staatstheater Hannover, 29.9.2000,
lavastaja Jasper Brandis
Altonaer Theater, Hamburg, 17.1.2001,
lavastaja Isabel Schröder
Theater Ingolstadt, 2.2.2001, lavastaja Stephan Schnell
Teamtheater Tankstelle, München, 14.5.2001,
lavastaja Helga Fleig
Schleswig-Holsteinisches Landestheater, 8.9.2001,
lavastaja Susanne Ebert
Rheinisches Landestheater Neuss, 9.11.2001,
lavastaja Olga Wildgruber
carrousel Theater an der Parkaue, Berlin, 27.11.2001,
lavastaja Michael Funke
Studentenbühne der TU Dresden, 12.2002
Stadttheater Gießen, 20.12.2001,
lavastajad Siegfried Bast / Simone Sterr
Theaterhaus Jena, 12.10.2002,
lavastaja Sarah Jasinszczak
Theater Aachen, 24.11.2002, lavastaja Thomas Friemel
Konzertdirektion Landgraf, 4.1.2003,
lavastaja Michael König

Theater Lüneburg, 25.1.2003

Cuvilliés Theater, München, 17.04.2003,
lavastaja Harald Clemen

Deutsch-Sorbisches Theater, Bautzen, 4.10.2003,
lavastaja Michael Funke

Theater Hof, 11.01.2004, lavastaja Ralf Hocke

Staatstheater Cottbus, 13.03.2004,
lavastaja Milena Paulovics

Die Spielverderber, Nienburg, 19.05.2004
(harrastusteatr)

XOX-Theater, Kleve, 6.05.2005,
lavastaja Wolfgang Paterok

Staatstheater Kassel, 11.05.2005,
lavastaja Andre Sebastian

Stadttheater Pforzheim, 11.02.2006,
lavastaja Jan Friso Meyer

Theater am Schweizerberg, Schwaben, Mammig,
3.11.2006, lavastaja Alexander May

Stadt Oppenheim, 15.09.2006, lavastaja Pavel Sacher

Theater Wedel, 16.03.2007,
lavastaja Günter F. Hagemann

Fränkisches Theater Schloss Massbach, 14.09.2007,
lavastaja Friedrich Bremer

Schauspielhaus Esslingen, Podium II, 12.01.2008,
lavastaja Sigfried Bühr

Staatstheater Darmstadt, 6.05.2010,
lavastaja Romy Schmidt

Šveits

Theater Neumarkt, Zürich, 8.02.2001,
lavastaja Elias Perrig

Theater Basel, 3.3.2001, lavastaja Rafael Sanchez

Luksemburg

Théâtre des Capucins Luxembourg, 9.11 2001,
lavastaja Marc Olinger

Kaleidoskop Theatre, 20.02.2026,
lavastaja Christine Muller

Armeenia

Jerevani K. Stanislavski nimeline Riiklik Vene
Draamateater, 2002

Austria

Vorarlberger Landestheater Bregenz, 3.05.2003,
lavastaja Lothar Maninger

Soome

Tampereen Teatteri, 3.12.2003, lavastaja Ain Mäeots
Teatterikorkeakoulu, 2005, lavastaja Niclas Pajala

Suurbritannia

The Blue Elephant Theatre, London, 13.07.2006,
lavastaja Liisa Smith

Leedu

Šilutes Teatris, 2007

Juozo Miltinio Dramas Teatris Panevėžis, 17.10.2011,
lavastaja Albertas Vidžiūnas

Slovenia

Prešernovo Gledališče Kranj, 27.11.2008,
lavastaja Andreja Kovač

Tšehhimaa

Divadlo A. Dvořáka Příbram, 21.10.2010,
lavastaja Lída Engellová

Austraalia

Bondi Pavilion Theatre, HOB0 Collective
in association with Tamarama Rock Surfers, 7.06.2012,
lavastaja Hendrik Elstein

SILD

Eesti

Tallinna Linnateater, 9.09.2000,
lavastaja Jaanus Rohumaa
Polygon Teater, 18.03.2016, lavastaja Tamur Tohver

Saksamaa

Staatstheater Stuttgart, 27.4.2002,
lavastaja Henning Bock
inkunst München, 7.12.03, lavastaja Claus Peter Seifert

Rootsi

Göteborgs Stadsteater, 9.04.2003,
lavastaja Jaanus Rohumaa

2000 AASTAT ELU EESTIMAAL EHK PIKNIK REIU JÕEL

Endla, 5.07.2000, lavastaja Raivo Trass

PALJU ÕNNE ARGIPÄEVAKS!

Eesti

Tallinna Linnateater, 3.11.2001, lavastaja Andrus Vaarik
Vene Draamateater, 9.12.2005, lavastaja Roman Baskin
Eesti Raadio, 2005, lavastaja Andres Noormets
Endla, 9.07.2011, lavastaja Enn Keerd
Polygon Teater, 31.07.2015, lavastaja Tamur Tohver

Venemaa

Moskva Puškini nimeline Draamateater, 8.10.2004,
lavastaja Roman Kozak

Soome

Espoo Linnateater, 7.09.2006, lavastaja Jussi Helminen

Saksamaa

Mecklenburgisches Staatstheater, Schwerin,
5. mai 2005, lavastaja Nils Brück
Schauspielhaus Bochum, 24.03.2006,
lavastaja Christian Tschirner
Orphée Event GmbH, Dresden, 28.9.2006
Theater Wechselbad, Dresden, 04.10.2006,
lavastaja Gerald Gluth
Jungestheater Göttingen 22.03.2007,
lavastaja Katrin Hentschel
Stadttheater Wilhelmshaven 13.10.2007,
lavastaja Christof Meckel
Theater Pforzheim, 10.02.2008,
lavastaja Vincent Wojdacki

Landestheater, Detmold, 27.02.2009,
lavastaja Robert Klatt

Teamtheater, München, 8.03.2009,
lavastaja Oliver Zimmer

Württembergische Landesbühne Esslingen, 15.01.2011,
lavastaja Manuel Soubeyrand

Austria

Theater Kosmos, Bregenz, 22.03.2006,
lavastaja Augustin Jagg

TAG – Theater am der Gumpendorfer Strasse, Viin,
7.10.2006, lavastaja Isabelle Uhl

Tšehhimaa

Divadlo A. Dvořáka Příbram, 21.10.2010,
lavastaja Lída Engelová

KAOTAJAD

Tallinna Linnateater, 31.05.2003,
lavastaja Elmo Nüganen

LATERN

Nargen Opera, Laulasmaa rannamännikus, 11.07.2004,
lavastaja Tõnu Kaljuste

MTÜ Liigub ja loob, Prangli sadamakuuris
Noor Kaardivägi, 16.07.2017, lavastaja Eva Kalbus

MEELETU

Eesti

Tallinna Linnateater 7.05.2005, lavastaja Eva Klemets

Polygon Teater 2.05.2014, lavastaja Tamur Tohver

Saueaugu Teatritalu, 30.05.2023,
lavastaja Margus Kasterpalu

Saksamaa

Staatstheater Wiesbaden, 30.09.2006,
lavastaja Beat Fäh

KAEV

Eesti

Tallinna Linnateater 2.06.2006,
lavastaja Indrek Sammul

Saksamaa

Zimmertheater Tübingen, esietendus 18.10.2008,
lavastaja Frank Siebenschuh

LENDAJAD

Nargen Festival, Naissaarel Omari Küünis, 27.06.2010,
lavastaja Tõnu Kaljuste

ÕNNELIK TUND

Jäned Pullitalliteater, 21.06.2019,
lavastaja Gerda Kordemets

TÖÖRÜHM

LAVASTUSJUHT **Mart Saar**

TEHNIKAJUHT **Villu Jõgi**

ETENDUSTEENISTUSE JUHT **Marti Tärn**

DEKORATSIOONID **Pärtel Tall, Helen Elbrecht, Madis Karbe, Roman Kuznetsov, Eva-Leena Mikson, Joosep Miikael Niitvägi, Grete Saluste, Rene Vernik**

KOSTÜÜMID **Moonika Lausvee, Jaana Leib, Evi Lidenburg, Airiin Saar, Tiina Uibo, Deevy Pukk**

HELI **Karl Erik Laas, Aleksandra Koel-Tsupsman, Tom Tristan Kidron, Rudolf Paul Korp, Arbo Maran, Ann Reimann, Indrek Tiisel**

VALGUS **Emil Kallas, Fredi Karu, Chris Kirsimäe, Kris-Kervin Mölder, Margus Sepman, Elerin Tönne**

VIDEO **Tom Tristan Kidron**

REKVISIIT **Terje Kessel-Otsa, Margus Mänd, Liisa Tetsmann, Johanna-Elisabeth Tärno**

GRIMM **Anu Konze, Heldi Aun-Trepp, Enda Karimõisa, Annifrid Muda, Marika Paesalu, Signe Sumin**

RIIETAJAD JA KOSTÜÜMIDE HOOLDAJAD
Anneli Kõrvel, Maris Mihašova, Külli Pavelson, Pauline Ööpik, Eha Vetevoog

LAVA **Jasper Roost, Ilmar Aru, Taavet Borovkov, Marek Ivanov, Rein Jurna, Jaak Kaljurand, Jaan Kaljurand, Janek Koldekivi, Jarko Rahnel, Ando Tammsaar, Joosep Elias Tani, Ingvar Uski**

TEATRI PEANÄITEJUHT **Uku Uusberg**
TEATRI DIREKTOR **Mihkel Kübar**

TALLINNA LINNATEATRI TOETAJAD JA KOOSTÖÖPARTNERID

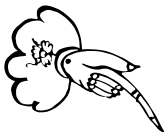
Tallinna Kultuuri- ja Spordiamet
Kultuuriministeerium
Eesti Kultuurkapital

HOOAJA PEATOETAJA **Utilitas**

SUURTOETAJAD **Espak, Nordecon, Premia Tallinna Külmoone, SYNLAB**

TOETAJAD **ABC Motors, Advokaadibüroo COBALT, BABÉ, Dr. Hauschka, Fazer Eesti, Igepa, Marmiton, Medicum, MyFitness, Pariisi Vesi, Paulig, OÜ Pro Beauté, Reval Kondiiter, Ühisteenused**

TALLINNA LINNATEATER TÄNAB
Jane Solman, Urmo Raadik

LEIDA RAMMO LINNATEATRI FOND

**Eesti Rahvuskultuuri Fondi juures tegutseva
Leida Rammo Linnateatri fondi eesmärgiks on
toetada Tallinna Linnateatrit ning tunnustada
teatri loomingulist kollektiivi.**

ANNETUSI SAAB TEHA:

Saaja: Sihtasutus Eesti Rahvuskultuuri Fond

Pank: EE672200221001101347 SWEDBANK

Selgitus: Annetus Leida Rammo Linnateatri fondi

Tallinna Linnateater

Lai 23, Tallinn 10133

linnateater.ee

facebook.com/linnateater

instagram.com/linnateater

